

Peňažné typy pre rodičov od výboru pre spotrebiteľov.

The Consumer Council

Príručka pre rodičov ako učiť deti a mládež šoriť.

Hovorte s deťmi o peniazoch

Rodičia hrajú dôležitú úlohu v príprave detí na budúcnosť.

Deti si niekedy neuvedomujú koľko stojí chod domácnosti. Keď opustia domov a odídu študovať, alebo si založia vlastnú domácnosť, môžu mať ťažkosti zaplatiť účty.

Tu je zopár rád výboru pre spotrebiteľov, ktoré vám pomôžu oboznámiť deti s peniazmi, hospodárením a sporením.

Pomáhajte už malým deťom získavať vedomosti o peniazoch

- Dohliadajte na mladšie deti, keď sa začínajú učiť rátať peniaze a pri nákupoch. Pomáhajte im precvičovať si počítanie a triedenie mincí podľa farby, veľkosti a hodnoty.
- V čase, keď deti vyrastajú, pomáhajte im pochopiť aké dôležité je správne hospodáriť. Vysvetľujte im, že niekedy sa musíme rozhodnúť, či radšej nepočkáme, kým si niečo skutočne budeme môcť dovoliť kúpiť.

Porozmýšľajte o vreckovom a zamestnaní na polovičný úväzok

- Dávanie deťom vreckové je dobrý spôsob, ako ich naučiť peniaze míňať, hospodáriť a šetriť. Podľa odborníkov je najlepšie naučiť ich hospodáriť tak, že im budete pravidelne dávať istú čiastku peňazí.
- Ak dávate svojim deťom vreckové, vysvetlite im tak, aby to pochopili, čo má vreckové pokryť. Keď deti vyrastú, môžete im dávať viac, alebo im začnite dávať príspevok na kúpu väčších vecí, ako napríklad na oblečenie.
- Ďalšie vreckové sa dá zarobiť domácimi prácami, Je to dôležité pri získavaní poznatkov o tom, že ľudia pracujú kvôli tomu, aby si zarobili peniaze.
- Rozprávajte sa so svojimi deťmi o rozpočte, ktorý bude zahrňovať príjem, výdavky a úspory. Napríklad, ak má dohodnutá suma na pokrytie kreditu mobilného telefónu vystačiť na týždeň alebo na mesiac, trvajte na tom, aby ju neprekročili. A ak ju prekročia, upravte im rozpočet.
- So staršími deťmi sa porozprávajte o výhodách a nevýhodách zamestnania na polovičný úväzok. Preverte si zákony týkajúce sa ich veku a počtu hodín, ktoré môžu odpracovať. Ďalšie informácie môžete získať na linke Children's Law Centre (Právne centrum pre deti): 028 9024 5704, alebo navštívte www.childrenslawcentre.org.

¹ Halifax Pocket Money Survey, December 2009

Učte svoje deti rozumne míňať a hospodáriť

Pestujte vo svojich deťoch návyky ako si plánovať a dodržiavať jednoduchý rozpočet. Môžete použiť nižšie uvedenú tabuľku sporenia. Môžete si ju prispôbiť tak, aby vyhovovala potrebám mladších alebo starších detí.

Tu je príklad prvého jednoduchého rozpočtu.

Položka	Týždenný príjem (£)	Týždenné výdavky (£)	Úspory (£)
Vreckové	6	-	-
Sladkosti a odmeny	-	1	-
Kino	-	3	-
Sporenie na hru/hračku	-	-	2
Spolu	6	4	2

Ako deti vyrastajú a majú viac peňazí, môžu si pridávať do rozpočtu nové položky. Tieto môžu byť napríklad:

Položka	Týždenný príjem (£)	Týždenné výdavky (£)	Úspory (£)
Vreckové		-	-
Práca v sobotu		-	-
Sladkosti a odmeny	-		-
Mobil	-		-
Kino	-		-
Jedlo/maškrty	-		-
Doprava	-		-
Časopis	-		-
Sporenie na oblečenie	-	-	
Sporenie	-	-	
Spolu			

Vysvetlite deťom koľko stojí chod domácnosti

- Pomáhajte starším deťom pochopiť koľko stojí chod domácnosti. Požiadajte ich napríklad o pomoc pri nákupoch potravín. Poproste ich, aby porovnali ceny výrobkov a určili, ktorý výrobok predstavuje najlepšiu hodnotu.
- Pomáhajte svojim deťom pochopiť, prečo je potrebné, aby vypli svetlá, televízory a počítače, keď ich nepoužívajú a usporili tým peniaze.
- Ak má rodina znížiť svoje výdavky, mohli by ste do toho zasvätiť staršie deti. Skúste si uchovávať všetky svoje týždenné účty v jednej obálke. Sadnite si spolu s deťmi a pomôžte im zrátať jednotlivé účty, pričom si overíte výdavky rodiny.
- Buďte im vzorom. Dbajte na to, aby ste 'vysielali správne signály'. Platíte svoje účty načas? Kupujete si niekedy veci, ktoré si nemôžete dovoliť? Svojim konaním vplývate na deti viac ako tým, čo hovoríte.
- Ak vaše deti chodia na vysokú školu, alebo nastupujú do zamestnania, dajte im výtlačok dokumentu Plánovanie rozpočtu domácnosti od Výboru pre spotrebiteľov. Výbor pre spotrebiteľov môžete kontaktovať na 028 9067 2488, alebo navštívte **www.consumercouncil.org.uk**. Preloženú verziu si môžete stiahnuť aj v litovčine, slovenčine, poľštine alebo portugalčine.

Vysvetlite, že ‘peniaze nerastú na stromoch’

- Učte svoje deti, že minúť sa dá len to, čo zarobíte. Ak vyberáte peniaze z bankomatu, povedzte deťom, že bankomaty nevydávajú “zázračné peniaze” – sú to peniaze, ktoré ste zarobili.
- Ak platíte za tovar alebo dostanete peňažnú hotovosť z debetnej karty, vysvetlite svojim deťom, ako vám to ušetrilo čas a že ste nemuseli nosiť so sebou peniaze. Tiež im povedzte, že peniaze sú z vášho bankového účtu a že na toto musíte vo svojom rozpočte pamätať.
- Ak používate kreditnú kartu, vysvetlite im, že ide o istý spôsob pôžičky a že peniaze musíte vrátiť.

**39% rodičov
hovorí, že ich deti
nevedia, odkiaľ sú
peniaze.²**

Pomáhajte svojim deťom rozhodovať o peniazoch

- V banke, v sporiteľni, na pošte, alebo v úverovej spoločnosti otvorte svojim deťom sporiaci účet, aby videli, ako im narastajú úspory. Kľúčom k úspechu v sporení je skoro začať pravidelne sporiť.
- Ak vaše deti dostávajú vreckové, peniaze k narodeninám alebo ako dar na Vianoce, nabádajte ich, aby si sporili na niečo výnimočné a neminuli všetko naraz. Pomôže im to určiť cieľ a bude ich to motivovať k sporeniu.
- A Child Trust Fund – CTF (Fond sporenia pre deti) je sporiaci a investičný účet určený pre každé dieťa narodené po 1. septembri 2002, ktorým vláda počiatočne prispieva na založenie sporenia. Rodičia, rodina a priatelia môžu prispievať na ich účet až do 1 200 GBP ročne bez úrokového zdanenia príjmov na účte. Účet patrí dieťaťu a nesmie sa s ním disponovať až dokým nedovŕši 18 rokov. Ďalšie informácie nájdete na stránke **www.childtrustfund.gov.uk**
- Mladým ľuďom sa kladú otázky týkajúce sa vecí ako sú študentské pôžičky, prečerpanie, zákaznicke, kreditné a debetné karty. Financial Services Authority (Úrad finančných služieb) má na svojej stránke pre vás a vaše deti užitočné informácie o tom, ako hospodáriť. Ďalšie informácie nájdete na **www.moneymadeclear.fsa.gov.uk**

³ PFEG, január 2007

Užitočné webové stránky

www.consumercouncil.org.uk/education/financial-capability

Tu sú odkazy na hry, rady pre deti, rodičov a učiteľov.

www.moneymadeclear.fsa.gov.uk

Online rady a príručky obsahujúce fakty o finančných výrobkoch a službách bez zložitej odbornej terminológie.

www.whataboutmoney.info

Zostavil Financial Services Authority (Úrad pre finančné služby) pre učenie 16-24 ročných o peniazoch.

www.fsa.gov.uk/financial_capability

Príručka o peniazoch pre rodičov – bezplatný zdroj určený pre nastávajúcich rodičov.

www.mymoneyonline.org

Príručky o peniazoch pre rodičov, ktoré vypracoval Personal Finance Education Group (Osobná finančno-vzdelávacia skupina).

www.bbc.co.uk/raw/money/family/

Rodinný rozpočet s videami a kvízmi.

www.nusonline.co.uk

Kompletné poradenstvo od National Union of Students (Študentský národný zväz).

www.parentsadvicecentre.org

Informácie o službách pre rodičov a mládež, ktoré ponúkajú podporu, nasmerovanie a poradenstvo.

The Consumer Council

The Consumer Council
Elizabeth House
116 Hollywood Road
Belfast, BT4 1NY

Tel./Textový telefón: **028 9067 2488**

E-mail:

info@consumercouncil.org.uk

Web:

www.consumercouncil.org.uk

Táto publikácia je dostupná na požiadanie aj v iných formátoch